ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΤΟΥ JEAN-JOSÉ FRAPPA

Ο ΑΕΡΑΣ

Ο Μάρτη τοῦ 1915 ὑπηρετοῦσα στὸ τάγμα τοῦ ταγματάρχου Μοράρ, ποὺ ἔκλαψα ὅταν χωρίστηκα ἀπ' αὐτόν, τὴν περασμένη ἄνοιξη. Ναί, ἔκλαψα, γιατὶ τὸν ἄνθρωπο αὐτὸν τὸν ἀγαποῦσα καὶ τὸν ἐκτιμοῦσα ὅσο κανέναν ἄλλο ἀπ' ὅσους ἐγνώρισα στὸ στράτευμα.

Τὸ σύνταγμά μας κατεῖχε τότε τὰ περίχωρα τοῦ Σαὶν Μισέλ, κοντὰ στὸν ποταμὸ Μεζ, καὶ μεῖς μέναμε σ' ἕνα ὡραῖο χωριουδάκι κοντὰ στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ ποὺ τὸ ἐβομβάρδιζαν ὅμως δυστυχῶς πολὺ συχνὰ οἱ Γερμανοί.

Εἶχα ἀνακαλύψει ἕνα παλιὸ μισοχρεμισμένο ἀνεμόμυλο, κι' ἐκεῖ μέσα ἐγκαταστάθηκαμε, ὁ ταγματάρχης Μοράρ, ὁ γιατρὸς τοῦ τάγματος κι' ἐγώ.

Συνειθίζαμε νὰ κοιμόμαστε σ[illegible]σόγειο, ἀλλὰ ὅποτε θέλαμε νὰ ἐργαστοῦμε ἢ νὰ φᾶμε, ἀνεβαίνομε ἀπάνω. Ἀπὸ τὸ παράθυρο, μέσα ἀπὸ τὴν ἀλαφριὰ καταχνιὰ ποὺ σκέπαζε πάντα σχεδὸν τὴν πεδιάδα, φαινότανε τὸ ποτάμι κ' οἱ κάμποι ποὺ πρασινίζανε μὲ τὴν ἄνοιξη.

Στὸ ἐπάνω διαμέρισμα τῆς ἀποθήκης αὐτῆς τοῦ ἀνεμομύλου ἀναβαίναμε μὲ μιὰ παλιὰ καὶ μισοχρεμισμένη ξύλινη σκάλα ποὺ κατέληγε σ' ἕνα ἄνοιγμα στὸ ταβάνι.

Τὸ διαμέρισμα αὐτό, ποὺ δὲν ἤτανε παρὰ μιὰ σοφίτα, ἦταν ὁλοστρόγγυλο καὶ εἶχε κάτι τὶ τὸ ἐντελῶς μεσαιωνικό. Στὸ χαμηλὸ ταβάνι, ἀπάνω ἀπ' τὰ κεφάλια μας, διεσταυρώνοντο τέσσερα-πέντε δοκάρια μεγαλα καὶ χοντρά, ποὺ ὑποβάστιζαν τὴ στέγη τῆς ἀποθήκης.

Στὴ μέση ἑνὸς τῶν δοκαριῶν ἤτανε κρεμασμένος ἕνας μεγάλος καὶ βαρύτατος σιδερένιος γάντζος. Ἐκεῖ φαίνεται ὅτι κρεμοῦσαν, τὸν καιρὸ ποὺ δούλευε ὁ μύλος, τὸν περασμένο αἰωνα δηλαδή, τὶς μεγάλες ἐκεῖνες ζυγαριὲς ποὺ εἶχανε τότε γιὰ νὰ ζυγίζονν τὰ σακκιὰ μὲ τ' ἀλεῦρι.

Δεν ἔμπαινα ποτὲ στὸ διαμέρισμά μας αὐτὸ χωρὶς νὰ ρίξω μιὰ ματιά, ἄθελα τὶς περισσότερες φορές, στὸ ὀγκῶδες αὐτὸ σίδερο ποὺ κρεμόταν ἀπανω ἀπὸ τὰ κεφάλια μας καὶ νὰ σκεφθῶ πόσο τάχα νὰ ζυγίζει. Σκεφτόμουνα μάλιστα τὶ θὰ γινόμαστε, ἂν τύχαινε καμμιὰ ὥρα κ' ἔπεφτε ἄξαφνα αὐτὸς ὁ τεράστιος σιδερένιος γάντζος ἀπάνω στὰ κεφάλια μας.

Ἕνα βράδυ, ποὺ ὁ καιρὸς ἤτανε πιὸ δροσερὸς ἀπὸ τὶς ἄλλες βραδυές, εἰχαχλείσει τὸ παράθυρό μας ποὺ τὸ σκεπάζαμε πάντα ὁποτε ἀνάβαμε φῶς, μὲ μιὰ μεγάλη καὶ χοντρὴ στρατιωτικὴ κουβέρτα, γιὰ νὰ μὴ δῇ τὸ φῶς καὶ μᾶς βομβαρδίσῃ κανένα ἀεροπλάνο τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ.

Ἡ σκεπὴ τοῦ μύλου καὶ τῆς ἀποθήκης ἔτυχε νὰ μὴν ἔχῃ χτυπηθεῖ ὡς τότε ἀπὸ καμμιὰ ὀβίδα κι' ἔτσι τὸ διαμέρισμά μας ἤτανε καλὰ στεγασμένο καὶ ἡ θερμοκρασία ἦταν εὐχάριστη ἐκεῖ μέσα. Μιὰ μεγάλη λάμπα τοῦ πετρελαίου, κρεμασμένη στὸν τοῖχο, φώτιζε καὶ ζέσταινε συγχρόνως τὴν παράξενη αὐτὴ κατοικία μας.

Μὴ σᾶς φανοῦνε περιττὲς αὐτὲς οἱ λεπτομέρειες. Καθὼς θὰ δῆτε παρακάτω, ἔχει ἡ καθεμιὰ τὴ σημασία της.

Ὅταν ἤρθε ὁ ταγματάρχης Μοράρ μαζὶ μὲ τὸ γιατρό μας, ποὺ ἐκείνη τὴ βραδιὰ εἶχανε βγῆ μαζὶ ἔξω, ἀνεβήκαμε στὸ ἀπάνω διαμέρισμα τῆς ἀποθήκης τοῦ μύλου ποὺ καθὼς σας εἶπα ἦταν ἡ τραπεζαρία μας καὶ καθήσαμε γύρω στὸ τραπέζι μας γιὰ νὰ φᾶμε.

Τὸ γερμανικὸ πυροβολικὸ εἶχε ἡσυχάσει τὴ βραδιὰ ἐκείνη, καὶ νομίζαμε πὼς θὰ περνούσαμε ἐπιτέλους μιὰ νύχτα ἥσυχη...

Ἀρχίσαμε νὰ τρῶμε. Ἄξαφνα ὅμως ὁ ταγματάρχης Μοράρ αἰσθάνθηκε ἕνα ρῖγος στὴν πλάτη του.

— Ἔχεις τὴν καλωσύνη, μοῦ εἶπε, νὰ κλείσῃς τὸ παράθυρο; Ἔχει ἕνα ρεῦμα ἐδῶ μέσα. Κρυώνω...

— Εἶνε κλειστὸ τὸ παράθυρο, κύριε ταγματάρχα, τοῦ εἶπα.

— Μὰ πῶς ; δυνατὸ ρεῦμα ἀέρος μὲ χτυπάει ἐδῶ ποὺ κάθομαι... Δὲν εἶν' ἔτσι γιατρέ; εἶπε γυρίζοντας στὸ γιατρό μας.

— Δὲν αἰσθάνομαι τίποτα, εἶπε ὁ γιατρός μας.

— Λάθος ἔχετε. Μὰ δὲν αἰσθανόσαστε τὸ ρεῦμα ; Ἐδῶ ποὺ κάθομαι ἐγώ, εἶνε ἀνυπόφορο. Δὲν πιστεύω νἄχω λάδος.

Σπκώθηκα τότε καὶ ἐγὼ καὶ πῆγα ὡς τὸ παράθυρο, μὲ τὴ σκέψι πῶς μποροῦσε ἴσως νὰ μὴ ἤτανε καὶ καλὰ κλεισμένο.

—Ἴσως νἄνοιξε, εἶπα μέσα μου, ἀπ' τὸν ἀέρα...

Ὄχι ! δὲν εἶχε ἀνοίξει. Ἤτανε κλεισμένο, καλὰ κλεισμένο μάλιστα, ὅπως τώχα ἀφίσει.

Ἅμα τοῦ τώπα, ὁ Μοράρ παραξενεύτηκε, ἀπόρησε.

— Παράξενο εἶν' αὐτό, εἶπε, Ἀπὸ ποῦ ἔρχεται τότε αὐτὸς ὁ ἀέρας ; Σοβαρῶς, γιατρέ, δὲν τὸν αἰσθάνεσαι ;

— Σὲ βεβαιώ...

— Σοβαρως μοῦ μιλᾶς ;

— Σοβαρώτατα. Μὰ τὶ πάθατε ἀπόψε ;

— Μὰ δὲν μπορεῖ ! Ἴσως ἐκεῖ ποὺ καθόσαστε σεῖς, νὰ μὴ σᾶς πειράζῃ αὐτὸς ἀέρας. Ἐδῶ ὅμως ποῦμαι ἐγὼ ἀλλάζει τὸ πρᾶγμα. Γιὰ ἐλᾶτε μιὰ στιγμὴ καὶ κατῆστε ἐδῶ, δίπλα μου...

Ὁ γιατρὸς πῆγε καὶ κάθησε κοντά του, ἐκεῖ ἀκριβῶς ποὺ τοῦδειξε ὁ φίλος του Μοράρ.

— Ἐκεῖ... καλὰ εἶσαι τώρα. Λές μου, δὲν καταλαβαίνεις τίποτα ; Δὲν φυσάει ἀέρας ἐκεῖ ποὺ κάθησες; Δὲν σχηματίζεται κάποιο ρεῦμα;...

— Ὄχι !

— Κι' ἐσύ ; ἔκαμε τότε ὁ Μοράρ ἀποτεινόμενος σὲ μένα, τὶ λές ; Δὲ φυσάει ἀέρας ; Δὲν τὸν αἰσθάνεσαι οὔτε ἐσύ ;

— Οὔτε κι' ἐγὼ ταγματάρχα μου !

— Μὰ τὶ ἔχω τότε γὼ καὶ μοῦ φαίνεται πῶς φυσάει ἀέρας ; Σίγουρα, κάτι ἔχω. Δέ θᾶμαι καλὰ φαίνεται ἀπιψε... Ἂς μὴ μιλᾶμε πειὰ γι' αὐτό, ἀφοῦ σεῖς δὲν καταλαβαίνετε τίποτα, ἰδέα μου θᾶναι...

Κι' ἐξακολουθήσαμε, χωρὶς νὰ μιλᾶμε καὶ πολὺ νά τρῶμε τὸ φαΐ μας.

Σὲ λίγο ἀκούσαμε πάλι τὸ Μοράρ ποὺ καθόταν ἀκριβῶς ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸν τεράστιο σιδερένιο γάντζο ποὺ κρεμόταν ἀπὸ τὸ ταβάνι στὴ μέση τῆς καμαρούλας μας, νὰ μᾶς λέῃ :

— Ὅτι κι' ἂν συμβαίνει, εἴτε φυσάει ἐδῶ ἀέρας, εἴτε ὄχι, αὐτὸ τὸ ρεῦμα ποὺ αἰσθάνομαι μὲ πειράζει καὶ δὲν κάθομαι πειὰ ἐδῶ. Ἀλλάζω θέσι.

Σπκώθηκε, πῆρε τὸ σκαυνί του, κι' ἦρθε καὶ κάθησε δίπλαμου.

Κι' ἐκείνη τὴ στιγμή, μὰ τὴ στιγμὴ τὴν ἴδια, προτοῦ προφτάσει κανένας μας νὰ προφέρῃ μιὰ λέξι, ἕνας ἦχος βαρὺς καὶ ὑπόκωφος ἀκούστηκε ἀπὸ μακρυὰ κι' ἕνα σφύριγμα βραχνὸ κι' ἀπαίσιο τὸν ἀκολούθησε. Κι' ἀμέσως, μιὰ βόμβα γερμανικὴ πέρασε τὸ διαμέρισμά μας ἀπὸ τὸν ἕνα τοῖχο στὸν ἄλλο, κι' ἔσπασε στὰ δύο τὸ χοντρὸ δοκάρι, ποὺ στὴ μέση του κρεμόταν ὁ βαρὺς ἐκεῖνος σιδερένιος γάντζος...

Καὶ τὸ ὀγκῶδες ἐκεῖνο σίδερο ἔπεσε βαρειὰ κάτω μ' ἕναν κρότο ποὺ μᾶς ξεκούφανε, καὶ χώθηκε τὸ μισὸ μέσα στὰ σανίδια τοῦ πατώματος, στὸ μέρος ἀκριβῶς ὅπου πρὸ ὀλίγων δευτερολέπτων καθόταν κι' ἔτρωγε ὁ ταγματάρχης Μοράρ...

Εὐτυχῶς, δὲ χτυπήθηκε κανένας μας.

— Ἔ, τυχερός εἶσαστε ! φωνάξαμε ἐγὼ κι' ὁ γιατρός, μόλις πέρασε ἡ πρώτη μας συγκίνηση. Φτηνὰ τὴ γλυτώσατε ! Εἶν' ἀπίστευτο ! Σὰ νὰ τὸ ξέρατε.

Ὁ Μοράρ, πολὺ χλωμός, κάτασπρος, μᾶς εἶπε μὲ φωνὴ πούτρεμε λίγο :

— Εἴχατε δίκιο σεῖς οἱ δύο... Εἴχατε δίκιο... Τὸ ρεῦμα αὐτό, ὁ ἀέρας αὐτὸς ποὺ μοῦ φάνηκε πὼς φυσοῦσε, δὲν ὑπῆρχε στὴν πραγματικότητα... Εἴτανε προμήνυμα... Λοιπόν, σᾶς τὸ λέω καὶ νὰ μὲ θυμᾶστε : Δὲ θὰ σκοτωθῶ σ' αὐτὸν τὸν πόλεμο ! Εἶμαι βέβαιος γι' αὐτό, γιατὶ ξέρω καλὰ ὅτι κάποιος ἀγρυπνάει κοντά μου καὶ φροντίζει διαρκῶς νὰ μὲ φυλάῃ καὶ νὰ μὲ προστατεύῃ. Κι' αὐτὸ δὲ φοβᾶμαι τίποτα. Σᾶς τῶχω πῆ κι' ἄλλη φορά, σᾶς τὸ λέω καὶ τώρα : Ἕνα χρόνο προτοῦ κηρυχθεῖ ὁ Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος, ξέρετε πῶς ἔχασα τὴ γυναῖκα μου, ποὺ μ' ἐλάτρευε καὶ τὴν ἐλάτρευα. Λοιπόν, τὴν ὥρα ποὺ πέθανε, ἡ γυνοῖκα μου, πούτανε ἡ πρώτη καὶ τελευταία μου ἀγάπη σ' αὐτὸν τὸν κόσμο, μοῦ ὑποσχέθηκε πὼς καὶ μετὰ τὸ θάνατό της θὰ βρίσκεται πάντα κοντά μου καί θὰ φροντίζῃ γιὰ μένα...

«Δὲ θὰ μὲ βλέπεις, δὲ θὰ μὲ δῆς ποτὲ πειά, μοῦ εἶπε. Νάσαι ὅμως βέβαιος ὅτι πάντοτε θὰ βρίσκομαι κοντά σου. Καὶ θὰ φροντίζω νἄσαι πάντα καλά, γιατὶ πρέπει νὰ ζῆσῃς ἀκόμα, γιὰ ν' ἀναθρέψῃς τὰ τρία παιδάκια μας ὡς ποὺ νὰ γίνουν ἄντρες...»

Ὁ ταγματάρχης Μοράρ πίστευε ἀληθινὰ στὴ μυστηριώδη παρουσία τῆς ἀγαπημένης νεκρῆς, τῆς μόνης του ἀγάπης. Καὶ γι' αὐτὸ ἐξετίθετο ὁ ταγματάρχης μας στὸν ἐχθρό μὲ μιὰ τέτοια γεννυαιότητα, μὲ μιὰ τέτοια ἀνδρεία, μὲ μιὰ τέτοια πρωτοφανῆ ἀφροσύνη, ἀλλεγε κανείς, ποὺ πολλὲς φορὲς εἴχαμε μείνει ὅλοι μας κατάπληκτοι Κι' αὐτὸ τῶκανε γιατὶ ἤτανε ἀπολύτως βέβαιος, εἶχε ἀπόλυτη πεποίθησι ὅτι ἡ γυναῖκα του ἀγρυπνοῦσε πάντα κοντά του καὶ τὸν ἐπροστάτευε ἀπὸ κάθε κίνδυνο ποὺ τὸν ἀπειλοῦσε.

Καὶ πράγματι, σ' ὅλο αὐτό τό μακροχρόνιο διάστημα τοῦ πολέμου, ἐνῶ δὲν ἄφισε ποτὲ τό στράτευμα, ἐνῶ ἔλαβε μέρος σ' ὅλες σχεδόν τὶς μεγάλες μάχες, ἐνῶ ἀνέλαβε τὶς πειό ἐπικίνδυνες ὑπηρεσίες, ὁ ταγματάρχης Μοράρ δὲν πληγώθηκε οὔτε μιὰ φορά...

Ζὰν-Ζοζὲ-Φραππᾶ